

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/52/2018
Identifikačné číslo spisu: 7016200188
Dátum vydania rozhodnutia: 18.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7016200188.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: CI - servis a.s., so sídlom Werferova 1, Košice, IČO: 36 180 459, právne zastúpeného JUDr. Ľubomírom Majerčíkom, advokátom so sídlom Mlynská 1, Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 22479-2/2016-BA z 3. februára 2016, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 8. júna 2016, č. k. 7S/21/2016-70, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 8. júna 2016, č. k. 7S/21/2016-70, m e n í tak, že žaloba sa z a m i e t a .

Žalobcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 8. júna 2016, č. k. 7S/21/2016-70, postupom podľa § 250j ods. 2 písm. a) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej č. 22479-2/2016-BA z 3. februára 2016 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ako aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice (ďalej len „prvostupňový orgán“) č. 700-3484395715-GC04/15 z 26. októbra 2015 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie žalovanej“) a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Predmetným rozhodnutím žalovanej bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a potvrdené prvostupňové rozhodnutie, ktorým prvostupňový správny orgán podľa § 178 ods. 1 písm. a/ deviaty bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) predpísal žalobcovi za obdobie január 2006, február 2006, marec 2006, apríl 2006, máj 2006, jún 2006, júl 2006, august 2006, september 2006, október 2006, november 2006, december 2006, január 2007, február 2007, marec 2007, apríl 2007, jún 2007, september 2007, október 2007, november 2007, december 2007, január 2008, február 2008, marec 2008, apríl 2008, máj 2008, jún 2008, júl 2008, august 2008, september 2008, október 2008, november

2008, december 2008 penále spolu v sume 25.117,71 Eur, vypočítané z oneskorene uhradenej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len „poistné a príspevky“) vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, s tým, že neoddeliteľnou súčasťou tohto rozhodnutia je príloha.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že z obsahu pripojeného administratívneho spisu zistil, že žalobca podal proti prvostupňovému rozhodnutiu žalovanej odvolanie, v ktorom uviedol, že je zrejmé, že vzhľadom k obdobiu vyúčtovania penále spoločnosti bola žalovaná účastníkom reštrukturalizačného konania podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii a ako jeden z veriteľov a členov veriteľského výboru vedela a musela vedieť o všetkých úkonoch spojených so schvaľovaním reštrukturalizačného plánu žalobcu a o jeho potvrdení rozhodnutím Okresného súdu Košice I č. k. 31R/7/2010-352 z 9. marca 2011. Nárok žalovanej podľa názoru žalobcu je tzv. starým dlhom spoločnosti, ktorý vznikol pred začatím reštrukturalizačného konania, pričom rozhodujúcim je moment vzniku pohľadávky, t. j. práva na plnenie, nie prípadná splatnosť pohľadávky. Uviedol, že starý dlh musí byť v reštrukturalizácii uplatnený prihláškou, k čomu zo strany žalovanej vo vzťahu k predmetnému penále v zákonom stanovenej lehote v rámci uvedenej reštrukturalizácie nedošlo. Žalobca mal za to, že žalovaná mala postupovať v zmysle § 151 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. a uvedené staré pohľadávky, resp. ich časť, ktoré si v rámci reštrukturalizačného konania neuplatnila, odpísať, keďže na základe právoplatného uznesenia súdu po splnení reštrukturalizačného plánu zanikla dlžníkovi povinnosť splatiť žalovanej pohľadávku alebo jej neuhradenú časť z dôvodu, že na jej splnenie nebol povinný podľa schváleného reštrukturalizačného plánu. Toto odvolanie žalovaná zamietla predmetným rozhodnutím.

3. Krajský súd mal preukázané, že žalobca sa dostal do omeškania s úhradami poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity, v dôsledku čoho mu bolo prvostupňovým rozhodnutím žalovanej predpísané penále vo výške 25.117,71 Eur.

4. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že posledná úhrada omeškaného poistného vzťahujúca sa na predmetné rozhodnutie bola žalobcom zaplatená 7. apríla 2010. Zároveň mal krajský súd za osvedčené, že zverejnením uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 31R/7/2010 z 18. októbra 2010 v Obchodnom vestníku č. OV/2010/204 dňa 22. októbra 2010, Okresný súd Košice I rozhodol o povolení reštrukturalizácie dlžníka - žalobcu.

5. Podľa krajského súdu bolo potom povinnosťou žalovanej si rozhodnutím uplatnenú pohľadávku do reštrukturalizácie prihlásiť, ale tak neurobila. Ak potom Okresný súd Košice I zverejnil v Obchodnom vestníku č. OV/2011/52 dňa 16. marca 2011 uznesenie sp. zn. 31R/7/2010 z 9. marca 2011, ktorým bol potvrdený reštrukturalizačný plán žalobcu, schválený na schvaľovacej schôdzi konanej 21. februára 2011, týmto sa zároveň ukončila reštrukturalizácia žalobcu v právnom postavení dlžníka.

6. V danom prípade podľa názoru krajského súdu bolo povinnosťou žalovanej, aby si svoju pohľadávku - ktorá jej musela byť ku dňu začatia reštrukturalizačného konania celkom čo do presnosti a konkrétnosti zrejmá, keďže mala ustálené obdobie omeškania žalobcu s úhradami poistného a príspevkov, a to prvým a posledným dňom omeškania, s poukazom na to, že penále ako sankcia za omeškanie tu vzniká ex lege ako dôsledok omeškania, pričom rozhodnutie žalovanej o predpísaní penále len deklaruje túto skutočnosť - vo výške jej známych penále 25.117,71 Eur prihlásila do reštrukturalizačného konania tak, ako to tvrdí žalobca. S tvrdením žalovanej, že nárok na penále vzniká až jeho predpísaním, pričom penále bolo žalobcovi predpísané až po ukončení reštrukturalizačného konania, a preto pohľadávka žalovanej nemohla byť prihlásená do reštrukturalizačného konania, sa krajský súd nestotožnil.

7. Vychádzajúc z účelu samotného reštrukturalizačného konania, ktorým je ozdravenie dlžníka a zákonné

pozbavenie sa starých dlhov, podľa názoru krajského súdu bolo povinnosťou žalovanej túto pohľadávku prihlásiť, a preto jej neprihlásením do reštrukturalizačného konania zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku č. OV/2011/52 z 16. marca 2011, jej právo na vymáhanie uvedenej pohľadávky zaniklo a z tejto pohľadávky sa tak stala len naturálna obligácia, ktorú nie je možné voči žalobcovi viac vymáhať.

8. Krajský súd tiež poukázal na to, že pokiaľ prvostupňový orgán prihlásil do reštrukturalizačného konania pohľadávku v celkovej sume 84.881,95 Eur, v ktorej boli zahrnuté poisťné a príspevky za mesiac marec 2009, za mesiac máj 2010 a za mesiac jún 2010, nič nebránilo Sociálnej poisťovni, pobočka Košice, predpísať žalobcovi aj penále za obdobie január 2006 až december 2008 v sume 25.117,70 Eur a túto pohľadávku si prihlásiť do reštrukturalizačného konania.

9. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 OSP, tak že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania podľa § 250k ods. 1 OSP v sume 223,74 Eur pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia.

II.

10. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom uviedla, že sa nestotožnila s právnym posúdením veci zo strany krajského súdu, ktorý sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Žalovaná naďalej zotrvala na názore, že penále upravené v § 240 zák. č. 461/2003 Z.z. sú špecifickým druhom sankcie, ktorá vzniká samostatne a stáva sa pohľadávkou až jeho predpísaním, pričom ako pohľadávku je možné penále vymáhať až na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia.

11. Poukázala na to, že rovnaký právny názor, že penále nevzniká ex lege dopustením sa omeškania s platením poisťného a príspevkov, ale až na základe jeho predpísania rozhodnutím vyslovil aj Najvyšší súd SR, ktorého judikatúra je v tejto otázke ustálená. Z právneho názoru Najvyššieho súdu SR prezentovaného vo viacerých judikátoch vyplýva, že na vznik povinnosti zaplatiť penále nepostačuje naplnenie podmienok ustanovených v zák. č. 461/2003 Z.z., ale právne relevantnou skutočnosťou pre vznik tejto povinnosti je až autoritatívny vrchnostenský akt vyhlásený spôsobom ustanoveným zákonom, t. j. až vydaním rozhodnutia na penále v zmysle § 240 zák. č. 461/2003 Z.z. Na podporu svojich tvrdení poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžso/10/2013, 1Sžso/20/2013 a 7Sžso/36/2012.

12. V kontexte s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR žalovaná naďalej zastávala právny názor, že penále za obdobie január 2006 až apríl 2007, jún 2007, september 2007 až december 2008 v sume 25.117,71 Eur vzniklo až jeho predpísaním rozhodnutím. Pred predpísaním penále neexistovala žiadna povinnosť, ktorú by bol žalobca povinný plniť a žalovaná nemala žiadnu pohľadávku, ktorú by si mohla voči žalobcovi uplatňovať. Z dôvodu, že predmetná pohľadávka nevznikla pred začatím reštrukturalizačného konania nemohla si žalovaná túto pohľadávku do reštrukturalizačného konania prihlásiť. Prvýkrát bolo žalobcovi toto penále predpísané rozhodnutím prvostupňového orgánu č. 700-3413765312-GC04/12 zo 7. septembra 2012 a po jeho zrušení a vrátení veci na nové prejednanie a rozhodnutie v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu SR bola predmetná pohľadávka predpísaná napadnutým prvostupňovým rozhodnutím žalovanej. Uznesenie Okresného súdu Košice I, sp. zn. 31R/7/2010 z 18. októbra 2010, ktorým Okresný súd Košice I rozhodol o povolení reštrukturalizácie žalobcu bolo v Obchodnom vestníku zverejnené 22. októbra 2010.

13. Žalovaná naproti právnemu názoru krajského súdu, že jej nič nebránilo predpísať žalobcovi penále za obdobie január 2006 až apríl 2007, jún 2007, september 2007 až december 2008 hneď po začatí reštrukturalizačného konania namietala, že zák. č. 461/2003 Z.z. neukladá žalovanej lehotu, v ktorej je povinná penále predpisovať. Rovnaký právny názor prezentoval aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 1Sžso/3/2013 z 10. decembra 2013.

14. Záverom žalovaná skonštatovala, že predmetom tohto konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania penále, t. j. či rešpektovala príslušné hmotnoprávne ako i procesné predpisy. V rámci konania vo veci predpísania penále sa jednoznačne preukázala opodstatnenosť predpísania penále za sporné obdobie, keďže žalobca poistné a príspevky za sporné obdobie neodviedol včas, čím porušil príslušné ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z. V zák. č. 461/2003 Z.z. neexistuje právna prekážka na predpísanie penále po skončení reštrukturalizácie. Splnenie podmienok oprávňujúcich vymáhať existujúcu pohľadávku na penále môže byť, podľa právneho názoru žalovanej až vecou ďalšieho konania, t. j. núteného výkonu rozhodnutia.

15. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 8. júna 2016, č. k. 7S/21/2016-70, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

16. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalovanej uviedol, že žalovaná namieta odklon rozhodnutia od ustálenej právnej praxe, pričom sama nerešpektuje právny názor podľa odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/5/2014, že základným problémom prejednávanej veci je vymedzenie vzťahu medzi zák. č. 461/2003 Z.z. a zák. č. 7/2005 Z.z. Je zrejmé, že žalovaná taktó nepostupovala a nebrala ani len v úvahu predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR a aj po tomto rozhodnutí napádané rozhodnutia žalovanej, ako aj prvostupňové rozhodnutia postrádajú príslušné odôvodnenie nepoužitia ustanovení právneho predpisu o reštrukturalizácii vo vzťahu k vymáhaným penále, ako aj vo vzťahu k istine, ktorá po rozhodnutí a schválení reštrukturalizačného plánu a jeho naplnení fakticky neexistuje a teda výpočet penále z neexistujúceho dlhu je v rozpore s právom.

17. Žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžso/10/2013 z 28. apríla 2014, z ktorého vyplynulo, že „Ak na základe reštrukturalizačného plánu, potvrdeného súdom došlo podľa § 155 ods. 3 vety prvej zák. č. 7/2005 Z.z. k zmene výšky a lehoty splatnosti v ňom uvedených pohľadávok Sociálnej poisťovne, potom pred uplynutím zmenenej lehoty splatnosti nemožno predpísať penále podľa § 240 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z.“

18. Žalobca mal za to, že neprihlásenie pohľadávok za sporné obdobie do reštrukturalizácie má právny dopad v súlade s ustanoveniami zák. č. 7/2005 Z.z. Uvedené sa týka aj napadnutých rozhodnutí žalovanej, ktoré žalobca považuje za nezákonné a porušujúce ustanovenia právnych predpisov, a to najmä § 138 ods. 2 a § 155 ods. 3 zák. č. 7/2005 Z.z. Taktiež skonštatoval, že v súlade s časťou 43 rozsudku Najvyššieho súdu SR mala po ukončení reštrukturalizácie žalovaná naplniť § 151 ods. 1 veta druhá zák. č. 461/2003 Z.z. a povinne ex offio zosúladiť evidenciu pohľadávok s reálnym stavom vyvolaným prebiehajúcou reštrukturalizáciou a odpísať pohľadávku alebo jej neuhradenú časť. Uvedené sa nestalo a žalovaná naďalej vedie v evidencii stav pohľadávok pred reštrukturalizáciou a z takéhoto stavu evidencie vypočítava penále.

19. Žalovaná bola povinná uplatnenú pohľadávku rozhodnutím do reštrukturalizácie prihlásiť a to preto, že jej v danom prípade musela byť známa jej výška a dôvod, pretože už mala vedomosť o období meškania a úhrady záväzku žalobcu, a teda penále ako sankcia vzniklo ex lege ako dôsledok omeškania a rozhodnutie žalovanej len deklaruje túto skutočnosť. Žalobca uviedol, že žalovaná vedela o povinnosti výkonu úhrady platieb poistného žalobcom v reštrukturalizačnom pláne v schválenom období a teda súhlasila s úhradou dodatočnou a s nemožnosťou tak včasnej ako aj skoršej úhrady dlhu zo strany žalobcu. Ak by žalobca uhradil dlh mimo schváleného plánu reštrukturalizácie, porušil by uznesenie súdu a platné právne predpisy.

20. Vo vzťahu k rozhodnutiam žalovanej v predmetnej veci žalobca taktiež poukázal na nedostatočne zistený skutkový stav veci, rozpor odôvodnení jednotlivých rozhodnutí žalovanej, a to aj napriek odvolávaniu sa na text rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/5/2014, ktorý žalovaná v predmetných rozhodnutiach nerešpektuje a nevysporiadala sa s jeho právnym názorom.

21. Žalobca zároveň poukázal na tú skutočnosť, že krajský súd v napadnutom rozsudku v poučení uviedol prípustnosť odvolania voči rozsudku, pričom žalovaná nesprávne postupovala v zmysle zák. č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku. Kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu, pričom však rozsudok krajského súdu nebol v čase podania kasačnej sťažnosti právoplatný. Žalobca zároveň poukázal na to, že mu nie je známe splnenie podmienok zastúpenia vo veci opravného prostriedku. V zmysle uvedeného žalobca namietol procesno - formálnu stránku opravného prostriedku žalovanej.

22. Na základe uvedených skutočností žalobca navrhol, aby Najvyšší súd SR ako súd kasačný, odmietol sťažnosť žalovanej ako neprípustnú, resp. ju zamietol, pričom si uplatnil náhradu trov konania.

IV.

23. Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (t. j. pred 1. júlom 2016) sa dokončia podľa doterajších predpisov. Keďže v prejednávanej veci ide odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti SSP, odvolací súd ďalej konal podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

24. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 OSP preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej bolo podané dôvodne.

25. Podľa § 141 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poisťné, sú povinné poisťné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

26. Podľa § 240 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

27. Podľa § 151 ods. 1 veta druhá zák. č. 461/2003 Z. z., Sociálna poisťovňa odpíše pohľadávku alebo jej neuhradenú časť, ak na základe právoplatného uznesenia sudu po splnení reštrukturalizačného plánu zanikla dlžníkovi povinnosť splatiť Sociálnej poisťovni pohľadávku alebo jej neuhradenú časť z dôvodu, že na jej plnenie nebol povinný podľa schváleného reštrukturalizačného plánu.

28. Podľa § 155 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z., zverejnením uznesenia o potvrdení plánu v Obchodnom vestníku zaniká právo veriteľov, ktorí riadne a včas podľa tohto zákona neprihlásili svoje pohľadávky, vymáhať tieto pohľadávky voči dlžníkovi, ako aj riadne a včas neprihlásené zabezpečovacie práva vzťahujúce sa na majetok dlžníka; to platí rovnako aj pre podmienené pohľadávky, ktoré mali byť uplatnené prihláškou.

29. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o zamietnutí odvolania žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým podľa § 178 ods. 1 písm. a/ deviaty bod a § 240 zák. č. 461/2003 Z.z. za obdobie január 2006, február 2006, marec 2006, apríl 2006, máj 2006, jún 2006, júl 2006, august 2006, september 2006, október 2006, november 2006, december 2006, január 2007, február 2007, marec 2007, apríl 2007, jún 2007, september 2007, október 2007, november 2007, december 2007, január 2008, február 2008, marec 2008, apríl 2008, máj 2008, jún 2008, júl 2008, august 2008, september 2008, október 2008, november 2008, december 2008 bolo žalobcovi predpísané

penále spolu v sume 25.117,71 Eur vypočítané z oneskorene uhradenej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti.

30. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že posledná úhrada omeškaného poistného vzťahujúca sa na predmetné rozhodnutie bola žalobcom zaplatená 7. apríla 2010. Z uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 31R/7/2010 z 18. októbra 2010 zverejneného v Obchodnom vestníku č. OV/2010/204 dňa 22. októbra 2010 vyplýva, že Okresný súd Košice I rozhodol o povolení reštrukturalizácie žalobcu a uznesením sp. zn. 31R/7/2010 z 9. marca 2011, zverejneným v Obchodnom vestníku č. OV/2011/52 dňa 16. marca 2011 bol potvrdený reštrukturalizačný plán žalobcu a ukončená reštrukturalizácia žalobcu. V posudzovanej veci bola spornou otázkou, či žalovaná mohla žalobcovi po skončení reštrukturalizácie predpísať penále za omeškanie s platením poistného a príspevkov alebo išlo o pohľadávku, ktorú bola povinná prihlásiť v reštrukturalizačnom konaní.

31. Odvolací súd považuje za potrebné k predmetnej problematike poukázať na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, napr. rozsudok sp. zn. 9Sžso/10/2013 z 28. apríla 2014 (prijatý správnym kolégiom Najvyššieho súdu SR aj ako judikát pod č. R 63/2015), v ktorom je vyslovený právny názor, že „... pohľadávka na penále nevzniká v dôsledku samotného nespĺnenia si povinnosti riadne a včas odvieť poistné a príspevky; vzniká až právoplatnosťou rozhodnutia o predpísaní penále. ... Kým penále nie je predpísané právoplatným rozhodnutím, Sociálna poisťovňa ho nemôže uplatňovať ako existujúcu pohľadávku v reštrukturalizačnom konaní. Žalovaná preto uvedenú pohľadávku vzhľadom na jej neexistenciu nemohla prihlásiť do reštrukturalizačného konania a z toho dôvodu nemohlo dôjsť ani k zániku tejto pohľadávky podľa ustanovenia § 155 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z.“. Rovnako v rozsudku sp. zn. 7Sžso/36/2012 z 25. septembra 2013 Najvyšší súd SR konštatoval, že penále podľa § 240 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nie je príslušenstvom pohľadávky, ani nie je akcesorickým záväzkom a nárok na penále nevzniká priamo zo zákona, ale porušením povinnosti zaplatiť poistné včas a v správnej výške vzniká žalovanej právo predpísať penále a až týmto momentom dochádza k vzniku pohľadávky.

32. Penále je sankcia za porušenie povinnosti odvieť poistné včas alebo v správnej výške podľa zákona o sociálnom poistení. Nárok na penále nevzniká priamo zo zákona, ale porušením uvedených povinností vzniká Sociálnej poisťovni právo predpísať penále. Až predpísaním penále vzniká Sociálnej poisťovni pohľadávka, ktorú je možné vymáhať na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia. Penále sa nepovažuje za príslušenstvo istiny (poistného a príspevkov). Vzniká samostatne a stáva sa pohľadávkou až jeho predpísaním, t. j. na vznik povinnosti zaplatiť penále nepostačuje naplnenie podmienok ustanovených v zákone, ale právne relevantnou skutočnosťou pre vznik povinnosti zaplatiť penále je až autoritatívny vrchnostenský akt vyhlásený spôsobom, ktorý je predpísaný zákonom stanovenou formou, t. j. až vydaním rozhodnutia o penále v zmysle § 240 zák. č. 461/2003 Z.z., a až týmto rozhodnutím oprávneného orgánu sa konštituuje povinnosť pre platiteľa neskoro, resp. v nedostatočnej výške odvedeného, či neodvedeného poistného nielen povinnosť zaplatiť penále, ale aj vedomosť v akej výške a na akom právnom základe (bližšie pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/20/2013, sp. zn. 7Sžso/36/2012 ako i sp. zn. 10Sžso/58/2013).

33. V zmysle uvedeného možno vyvodiť teda záver, že pohľadávka žalovanej z titulu penále za omeškanie s platením poistného za predmetné obdobie vznikla až jeho predpísaním, a to rozhodnutím zo 7. septembra 2012, t. j. po skončení reštrukturalizácie, čo znamená, že v čase prihlasovania pohľadávok v reštrukturalizačnom konaní neexistovala, a preto nemohla byť prihlásená.

34. V prejednávanej veci sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalobcu, že žalovaná mala po ukončení reštrukturalizácie naplniť § 151 ods. 1 veta druhá zák. č. 461/2003 Z.z. a ex offio zosúladiť evidenciu pohľadávok s reálnym stavom vyvolaným prebiehajúcou reštrukturalizáciou a teda odpísať pohľadávku alebo jej neuhradenú časť nakoľko nešlo o pohľadávku prihlásenú v reštrukturalizačnom konaní.

Reštrukturalizácia sa v danom prípade nedotkla ani poistného, z ktorého bolo predpísané penále, pretože išlo o obdobie omeškania pred začatím reštrukturalizácie. A teda reštrukturalizačné konanie v predmetnej veci nemalo vplyv na omeškanie žalobcu s platením poistného a príspevkov, keďže tieto boli (oneskorene) zaplatené pred začatím reštrukturalizačného konania.

35. Odvolací súd sa v zmysle vyššie uvedeného nestotožnil s právnym názorom krajského súdu, že bolo povinnosťou žalovanej si rozhodnutím uplatnenú pohľadávku do reštrukturalizácie prihlásiť, nakoľko táto jej musela byť ku dňu začatia reštrukturalizačného konania celkom čo do presnosti a konkrétnosti zrejma, keďže mala ustálené obdobie omeškania žalobcu s úhradami poistného a príspevkov, a to prvým a posledným dňom omeškania, zastávajúc názor, že penále ako sankcia za omeškanie tu vzniká ex lege ako dôsledok omeškania, pričom rozhodnutie sociálnej poisťovne o predpísaní penále len deklaruje túto skutočnosť. Odvolací súd v tomto smere prisvedčil žalovanej, že krajský súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a nerešpektoval ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, a to najmä v otázke vzniku pohľadávky v dôsledku porušenia povinnosti odvieť poistné včas a v správnej sume. Odvolací súd v danej súvislosti poukazuje na rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžsk/41/2017 z 18. júla 2018, sp. zn. 7Sžsk/30/2017 z 27. novembra 2018 a sp. zn. 9Sžsk/56/2017 z 25. septembra 2019, v ktorých Najvyšší súd SR zaujal v skutkovo a právne takmer totožnej veci týkajúcej sa žalobcu rovnaký právny názor, ako je vyslovený v tomto rozsudku.

36. K rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžso/10/2013 z 28. apríla 2014, z ktorého vyplynulo, že „Ak na základe reštrukturalizačného plánu, potvrdeného súdom došlo podľa § 155 ods. 3 vety prvej zák. č. 7/2005 Z. z. k zmene výšky a lehoty splatnosti v ňom uvedených pohľadávok Sociálnej poisťovne, potom pred uplynutím zmenenej lehoty splatnosti nemožno predpísať penále podľa § 240 ods. 1 zák. č. 461/2003“, na ktorý poukazoval žalobca, odvolací súd uvádza, že tento vychádzal z čiastočne iných skutkových okolností, nakoľko uvedené sa týkalo pohľadávok za neuhradenie poistného, ktoré boli do reštrukturalizačného konania Sociálnou poisťovňou prihlásené, avšak došlo k zmene ich splatnosti v dôsledku potvrdenia plánu súdom, pričom následne žalovaná predpísala dlžné poistné za uvedené obdobie v rozpore s potvrdeným plánom, čo bolo zo strany odvolacieho súdu vyhodnotené ako nesprávne.

37. Z podkladov súdneho spisu nesporne vyplýva, že krajský súd vyhlásil napadnutý rozsudok za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dňa 8. júna 2016, pričom zároveň účastníci konania boli v písomnom vyhotovení rozsudku v časti poučenie riadne poučení, že proti predmetnému rozsudku je prípustné odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Žalovaná podala proti predmetnému rozsudku kasačnú sťažnosť.

38. Podľa ustanovení § 154, § 156 a § 157 OSP je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, pričom tento sa vyhlasuje vždy verejne, a to predsedom senátu alebo samosudcom v mene Slovenskej republiky s uvedením výroku rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o odvolaní a o možnosti výkonu rozhodnutia. Len čo súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný. V písomnom vyhotovení rozsudku sa o.i. uvedie poučenie o lehote na podanie odvolania a náležitostiach odvolania podľa § 205 ods. 1 a 2.

39. V predmetnej veci dochádza k stretu tzv. novej a starej právnej úpravy, t. j. Občianskeho súdneho poriadku a Správneho súdneho poriadku účinného od 1. júla 2016. V § 491 ods. 1 SSP je uvedené, že platí tento zákon, ak nie je ďalej ustanovené inak, aj na konania začaté podľa piatej časti OSP pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Ide o tzv. princíp okamžitej aplikability procesných noriem, ktorý spravidla, resp. vždy je doplnený komplementárnym pravidlom o justifikácii účinkov procesných úkonov, teda o pravidlo, že začaté konania sa dokončia podľa doterajších procesných predpisov, či noriem.

40. Obsahom princípu vyjadreného v § 491 ods. 2 SSP je skutočnosť, že procesné úkony subjektov súdneho konania vykonané počas platnosti a účinnosti skoršieho procesného predpisu sa vo sfére svojich účinkov prejavujú s relevanciou pre konanie samotné aj počas účinnosti nového procesného

predpisu.

41. Prípacom justifikácie úkonov (§ 491 ods. 2 SSP) v rozhodovacej praxi súdov bolo aj formulovanie poučenia v súdnych rozhodnutiach vyhlásených alebo vydaných pred 1. júlom 2016, ale vyhotovených a doručovaných až po tomto dni. Ak bolo rozhodnutie krajského súdu vyhlásené, či vydané pred 1. júlom 2016, opravným prostriedkom voči nemu mohlo byť vždy len odvolanie, a to bez ohľadu na moment následného doručenia takéhoto rozhodnutia zo strany krajského súdu účastníkom konania. Ustanovenie § 492 ods. 2 SSP totiž upravuje len začaté odvolacie konanie, pretože riešenie nezačatých odvolacích konaní by bolo normatívne neutržateľné. Aj pre posúdenie uvedenej formulácie poučenia o opravnom prostriedku bola preto rozhodujúca prvá veta § 491 ods. 2 SSP, pretože rozhodnutie krajského súdu vyhlásené alebo vydané pred 1. júlom 2016 ako úkon súdu vyvoláva právny účinok, ktorého obsahom je možnosť nastúpenia odvolacieho inštančného konania.

42. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na uvedené skutočnosti podanie žalovanej z 5. augusta 2016 označené ako kasačná sťažnosť, vyhodnotil ako odvolanie žalovanej proti napadnutému rozsudku, a to bez ohľadu na jeho označenie, pričom predmetné námietky žalobcu vzťahujúce sa k podanej forme opravného prostriedku nepovažoval v danom prípade za relevantné.

43. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci a právnych záverov uvedených vyššie, vzhľadom na záver o nedostatku relevantných dôvodov pre zrušenie napadnutého rozhodnutia a nezistenie okolností, ku ktorým by musel prihliadať z úradnej povinnosti, napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a s § 220 OSP zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol.

44. O náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 250k ods. 1 veta prvá OSP v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá OSP a s ust. § 224 ods. 2 OSP tak, že procesne neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

45. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.